

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИДАТНІ ПОСТАТІ ПСИХОЛОГІЇ:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
VIII регіонального наукового семінару

10 травня 2022 р., м. Львів

Львів – 2022

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності 29 квітня 2022 року, протокол № 4.

Видатні постаті психології: історія, сучасність і перспективи : матеріали VIII регіонального наукового семінару (10 травня 2022 р., м. Львів). Львів, 2022. 192 с.

Редакційна колегія: *Сірко Роксолана Іванівна* – начальник кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор психологічних наук, доцент (*голова*); *Вдович Світлана Михайлівна* – доцент кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник (*упорядник, відповідальний секретар*); *Литвин Андрій Віленович* – професор кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, професор; *Руденко Лариса Анатоліївна* – професор кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник; *Цюприк Андрій Ярославович* – доцент кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, доцент.

У збірнику матеріалів регіонального наукового семінару представлені досягнення видатних психологів і їх вплив на розвиток цивілізації, розглянуто провідні напрями психології, їх сучасний стан і перспективи, а також міждисциплінарні аспекти психології.

Рекомендовано для науковців, психологів-практиків і педагогів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів.

Матеріали подаються в авторській редакції.

Рецензенти:

Ковальчук Зоряна Ярославівна – доктор психологічних наук, професор;

Васянович Григорій Петрович – доктор педагогічних наук, професор.

<i>Світлана Вдович</i> Актуальність дисципліни «психопедагогіка безпеки» в умовах воєнного часу	136
<i>Андріана Велика, Олена Кривошишина</i> Кросскультурний аналіз феномену евтаназії: психолого-етичний аспект	140
<i>Андріяна Дацко, науковий керівник – Андрій Цюприк</i> Психологічні особливості міжособистісної взаємодії у формуванні особистості підлітків	142
<i>Ігор Коваль</i> Етапи формування професійної готовності	145
<i>Ангеліна Лихва, науковий керівник – Олена Кривошишина</i> Смерть як добровільний вибір: сучасний погляд на проблему евтаназії	148
<i>Лариса Руденко, Андрій Литвин</i> До проблеми формування психологічної готовності курсантів ЗВО ДСНС до діяльності в ризиконебезпечних ситуаціях	152
<i>Тетяна Сальнікова</i> Соціальна реабілітація військовослужбовців у розрізі реалізації «я-концепційної» особистісної моделі	156
<i>Тетяна Сачук, науковий керівник – Олена Кривошишина</i> Феномен довголіття та якості життя особистості у контексті концепції трансгуманізму	159
<i>Роксолана Сірко</i> Теоретичні аспекти професійної підготовки психологів ризиконебезпечних професій	164
<i>Валерій Соловйов</i> Проблема підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до неперервної професійної самоосвіти	167
<i>Артур Станішовський, науковий керівник – Андрій Литвин</i> До питання підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами провідних країн НАТО	172
<i>Богдана Цимбалюк, науковий керівник – Наталія Ярошук</i> Взаємозв'язок між самооцінкою молодшого школяра та рівнем його навчальних досягнень	177

Вважаємо, що неперервній професійній самоосвіті належить особлива роль щодо залучення студентів, майбутніх учителів фізичного виховання до процесу самонавчання, самовиховання та самоорозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акушев Г. М. Формирование готовности будущих учителей физической культуры к профессиональному самообразованию: дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Сургут, 2000. 135 с.
2. Курдюков Б. Ф. Теория и методология модернизации процесса профессиональной подготовки специалистов физической культуры в системе высшего образования : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08. Краснодар, 2004. 303 с.
3. Литвин А. Типологія поняття «умови» в науково-педагогічних дослідженнях. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 5. С. 9–28.
4. Степанченко Н. І. Система професійної підготовки учителів фізичного виховання : монографія. Львів : Піраміда, 2016. 652 с.
5. Филанковский В. В. Теория и практика формирования профессиональной готовности учителя физической культуры : дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. Ставрополь, 2000. 456 с.

*Артур Станішовський,
науковий керівник – Андрій Литвин*

ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ОФЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЗА СТАНДАРТАМИ ПРОВІДНИХ КРАЇН НАТО

З урахуванням стратегічного курсу нашої держави на набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в міжнародній Організації Північноатлантичного договору (НАТО) у Збройних Силах України запроваджена нова комплексна система підготовки військ. Упродовж останніх років основна мета реформування Збройних сил – підвищення боєготовності та перехід на стандарти НАТО для взаємодії з країнами – членами Альянсу. Зокрема, в ході реформування Генерального штабу ЗСУ в діяльність головного та інших органів військового управління запроваджені принципи, прийняті в державах НАТО. Вагомим ресурсом для Збройних Сил України та інших складових сил оборони нині, в умовах розв'язаної Російською Федерацією повномасштабної війни проти нашої країни, міжнародна технічна допомога та підтримка держав-партнерів, зокрема в питаннях удосконалення систем

управління, автоматизації, логістичного, медичного та іншого забезпечення, розвитку військово-технічного співробітництва, а також військової освіти та підготовки військ (сил).

Для проведення воєнної реформи у 2015 р. Міністерство оборони підготувало та затвердило Стратегію національної безпеки України, провело огляд, за підсумками якого була прийнята оновлена Воєнна доктрина України. На початку 2016 р. в Уряді затверджено «Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України». Ці та інші документи сформулювали основні пріоритети національної безпеки України у воєнній сфері з максимальною адаптацією оборонних спроможностей держави до стандартів НАТО. Однак у сучасному мінливому світі ці документи вже втратили актуальність.

Відповідно до нових реалій, 25 березня 2021 р. Президент України В. Зеленський затвердив рішення РНБО, яким схвалено Стратегію воєнної безпеки України [6]. Такий документ розроблено вперше, відповідно до закону «Про національну безпеку» (2018 р.) та «Стратегії національної безпеки України» (2020 р.). Стратегія – головний документ воєнної політики нашої держави. Її створено за принципами країн НАТО, що наближає нас до інтеграції в євроатлантичний безпековий простір, передбачає активну участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. Мета – створення системи всеохоплюючої оборони України на засадах стримування, стійкості, взаємодії; зокрема окреслено цілі, пріоритети, шляхи реалізації державної політики у царині воєнної безпеки і всеохоплюючої оборони. Стратегія «передбачає готовність сил оборони України, національної економіки, населення та всієї держави до надання відсічі збройній агресії проти України, нарощування спроможностей системи протиповітряної оборони, створення цілісної системи територіальної оборони, вжиття превентивних заходів щодо протидії воєнним загрозам, досягнення та підтримання спроможностей завдати противнику неприйнятних політичних, економічних, воєнних та інших втрат, з огляду на які він буде змушений відмовитися від ескалації або припинити збройну агресію проти України» [6]. З цією метою задля зміцнення кадрового потенціалу й нарощування спроможностей ЗСУ щодо виконання покладених завдань вказується пріоритетом «розвиток систем військової освіти та підготовки особового складу для сил оборони, запровадження освітньо-професійних програм підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу з використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО» [6].

Стандарти НАТО (англ. Standardization Agreement; STANAG) регламентують загальні правила, визначають спільний порядок дій, закріплюють єдину термінологію та встановлюють умови уніфікації технічних процесів, а також озброєння, військової техніки, іншої матеріальної частини збройних сил Альянсу та країн-партнерів. Стандарти НАТО об'єднані в складну та взаємопов'язану ієрархію керівних документів Альянсу [2] що утворює систему [4; 5]. Стандарт НАТО покликаний забезпечити взаємодію між різними видами збройних сил [3, с. 46], збройними силами різних країн для досягнення сумісності; він ухвалюється консенсусом і може бути реалізований повністю або частково, із зауваженнями. Узгодженням стандартів, обігом цих документів опікується Офіс стандартизації НАТО.

Військові стандарти НАТО поділяють на адміністративні, оперативні та матеріально-технічні:

- адміністративні – визначають процеси управління й обміну інформацією, порядок роботи з документацією;

- оперативні – спрямовані на оперативне планування застосування військ;

- матеріально-технічні – визначають єдині вимоги до озброєння та військової техніки союзників, управління життєвим циклом, а також кодифікації предметів забезпечення [2].

Аналіз процесу стандартизації в НАТО дає підстави для висновку, що він має супроводжуватися створенням системи стандартів (System of Systems of Standards, S3). Ця система охоплює взаємоузгоджену, інтегровану, ієрархічну, багатовимірну та багатофункціональну сукупність нормативних документів (системотвірних кластерів). Потреба в такій структурі зумовлена тим, що вона має забезпечувати розроблення, випробування й обслуговування всього життєвого циклу озброєння та військової техніки. Наразі стандарти як у НАТО, так і в Україні нерідко розробляються хаотично, без взаємного узгодження, унормування цих документів, що викликає значні проблеми [5, с. 65]. На думку українських науковців, важливим кроком на шляху до створення системи стандартів є перегляд наявного портфолію нормативних документів з метою їх інтегрування, досягнення взаємосумісності, заповнення прогалів, усунення хаотичності у визначенні напрямів розроблення нових стандартів [5, с. 67].

Концептуальні засади і підходи щодо системи підготовки військового персоналу, прийняті в державах НАТО, ґрунтуються на принципі

«освіта впродовж військової кар'єри» та відображені у вимогах стандарту НАТО Vi-SCD 075-007 «Освіта і підготовка». Стосовно підготовки офіцерів у системі вищої військової освіти ці вимоги не лише забезпечують отримання, розвиток і нарощування професійних знань, умінь і навичок майбутніх офіцерів, а й формування в них визначених професійних компетентностей щодо виконання функціональних обов'язків за посадою у мирний час і бойових завдань у воєнний час, зокрема спроможність ухвалювати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, вирізнятись мобільністю, динамізмом, здатністю реалізовувати свої професійні та творчі здібності у службовій діяльності [1, с. 2].

Здобуття військової освіти відповідно до цих підходів здійснюється за такими освітньо-професійними програмами (ОПП) і рівнями [1, с. 12]:

тактичний рівень військової освіти:

L-1B – фаховий курс тактичного рівня;

L-1C – командний курс тактичного рівня;

L-2 – командно-штабний курс тактичного рівня.

оперативний рівень військової освіти:

L-3 – курс офіцерів об'єднаних штабів оперативного рівня.

стратегічний рівень військової освіти:

L-4 – курс вищого керівного складу стратегічного рівня;

L-5 – курс стратегічного управління вищого рівня та державної політики.

Освітньо-професійні програми беруть до уваги компетентності, визначені професійними стандартами, і відповідають положенням спільної директиви стратегічних командувань НАТО «Освіта та індивідуальна підготовка (E&ITD) 075-007», а також процесам планування і прийняття військових рішень Альянсу. При цьому виникають значні труднощі, пов'язані з необхідністю одночасно враховувати вимоги військових стандартів, зокрема щодо посилення практичної підготовки та кваліфікації, і вітчизняних стандартів вищої освіти щодо обсягу теоретичного компоненту цього освітньо-професійного рівня. Проте, успішна імплементація в українських ВВНЗ такої системи підготовки офіцерів Збройних Сил і складових Сил оборони надасть можливість подальшого провадження концепцій і підходів, прийнятих у провідних арміях світу, забезпечить ефективність оновленої системи професійної військової освіти, яка інтегрована в державну систему освіти і відпові-

дає загальним тенденціям розвитку системи національної та міжнародної безпеки, змінам принципів і методів ведення збройної боротьби, новим вимогам до якості військової освіти.

Зазначимо, що в українських фахівців є можливість приєднатися до вдосконалення стандартів НАТО, вносячи у цей процес свої ідеї та новітні рішення з урахуванням досвіду війни на сході України з метою дієвого впровадження у практику новітніх високотехнологічних і високоефективних засобів ведення збройної боротьби, формування в майбутніх офіцерів визначених інтегрованих компетентностей, які забезпечують виконання функціональних обов'язків, а також гармонійного розвитку військового резерву.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інструкція з організації та проведення курсів професійної військової освіти (тимчасова). ВКП 7-00(01).01 : затверджено начальником Генерального штабу ЗСУ. 27 липня 2021 р. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/instruktsiia-kursiv-prof-osvity-211011.pdf>
2. Мукосий С. О внедрении стандартов НАТО. Defence UA. URL: <https://old.defence-ua.com/index.php/statti/296-sergej-mukosij-segodnya-ministerstvo-oborony-yavlyaetsya-lokomotivom-sredi-vsekh-organov-vlasti-povnedreniyu-standartov-nato>
3. Слюсар В. И. Концепция межвидовых стандартов НАТО. *Новітні технології – для захисту повітряного простору* : тези доповідей 14-ї наукової конференції, м. Харків, 11-12 квітня 2018 р. Харків : ХНУПС, 2018. С. 46–47.
4. Слюсар В. І. Щодо стратегії формування системи систем стандартів НАТО. *Проблеми координації воєнно-технічної та оборонно-промислової політики в Україні. Перспективи розвитку озброєння та військової техніки*: зб. матеріалів V міжнар. наук.-практ. конф, м. Київ, 11-12 жовтня 2017 р. Київ, 2017. С. 84–86.
5. Слюсар В. І., Гамалій Н. В. Система систем стандартів. *Основні напрями формування ВТП держави та шляхи її реалізації* : тези доповіді 1-ї наук.-практ. конф. Київ : ЦНДІ ОВТ ЗСУ, 2014. С. 65–67.
6. Стратегія воєнної безпеки України: затверджено Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text>